

TÓM TẮT BÁO CÁO THAM GIA CỦA BÁO CHÍ VÀ TỔ CHỨC XÃ HỘI VÀO QUY TRÌNH CHÍNH SÁCH VIỆT NAM

I. Bối cảnh/lý do thực hiện nghiên cứu

Trong những năm gần đây, khi các hoạt động truyền thông đại chúng nở rộ, cùng với sự phát triển xã hội, báo chí – truyền thông và các tổ chức xã hội (TCXH) ngày càng đóng vai trò lớn hơn là kênh kết nối và thay mặt người dân lên tiếng về những vấn đề chính sách; đồng thời được kỳ vọng là chất xúc tác thúc đẩy sự tham gia của xã hội vào quy trình chính sách. Tuy nhiên, từ trước tới nay, có rất ít nghiên cứu chuyên sâu về sự tham gia của báo chí và các TCXH vào quy trình ban hành, thực thi chính sách của các cơ quan nhà nước ở Việt Nam.

Trong bối cảnh đó, trong khuôn khổ Dự án "Hợp tác truyền thông góp phần cải thiện Chính sách Kinh tế" với sự tài trợ của Bộ Các vấn đề toàn cầu của chính phủ Canada (GAC), Trung tâm Nghiên cứu Truyền thông Phát triển (RED) chủ trì tiến hành nghiên cứu để đánh giá sự tham gia của báo chí và các tổ chức xã hội vào quy trình chính sách hiện nay, góp phần nâng cao nhận thức của xã hội, các cơ quan nhà nước đối với vai trò của hai nhóm, cũng như nhận thức của chính hai nhóm này về sự tham gia vào quy trình chính sách, hoàn thiện cơ sở pháp lý, cơ chế thực tế để cải thiện tình hình trên lĩnh vực này.

II. Mục đích nghiên cứu

- Đánh giá thực trạng sự tham gia của báo chí – truyền thông và các tổ chức xã hội vào quy trình ban hành chính sách hiện hành; đặc thù sự tham gia của mỗi nhóm; nêu lên những ưu điểm, nhược điểm và làm rõ nguyên nhân.

- Đề xuất các giải pháp nâng cao vai trò của hai nhóm trong quy trình chính sách; thay đổi nhận thức của các chủ thể khác nhau về vai trò này; về sửa đổi, bổ sung khung chính sách, pháp luật liên quan đến sự tham gia của hai nhóm trong quy trình chính sách; cải tiến phương thức để hai nhóm tham gia có hiệu quả hơn trong quy trình chính sách.

III. Phạm vi, đối tượng, thời gian, phương pháp nghiên cứu

- Phạm vi thời gian nghiên cứu: trong khoảng 20 năm (1996 – 2016), đặc biệt sau khi ban hành Luật Ban hành VBQPPL 2008.

- Thời gian: Báo cáo được hoàn thành vào năm 2016

- Đối tượng: tất cả các thể loại báo chí (báo viết, báo hình, báo tiếng, báo mạng) và mạng xã hội; các tổ chức xã hội là các tổ chức nằm ngoài hệ thống các tổ chức chính trị - xã hội theo định nghĩa ở Việt Nam.

- Phương pháp nghiên cứu được áp dụng sau đây:

- Nghiên cứu tài liệu
- Toạ đàm nhóm nhỏ
- Điều tra xã hội học bằng phiếu hỏi
- Phỏng vấn sâu
- Nghiên cứu trường hợp điển hình
- Hội thảo tham vấn

IV. Kết cấu báo cáo

- Phần I: Sự tham gia của báo chí – truyền thông và tổ chức xã hội vào quy trình chính sách ở Việt Nam
- Phần II: Tổng quan về sự tham gia của hai nhóm vào quy trình chính sách
- Phần III: Thực trạng tham gia của hai nhóm vào quy trình chính sách
- Phần IV: Một số kiến nghị
- Phần V: Phụ lục
- Phần VI: Danh mục các tài liệu tham khảo

V. Kết quả nghiên cứu

1. Làm rõ hơn vai trò của báo chí – truyền thông và các TCXH là gợi nên những vấn đề chính sách cần chú ý và là một nguồn thông tin để xem xét, phân tích chính sách.
2. Chỉ ra được sự khác nhau lớn trong mức độ quan tâm góp ý vào các dự thảo văn bản pháp luật Báo chí giữa nhóm báo chí – truyền thông và các TCXH.
3. Xác định hai phương diện mà nhóm báo chí – truyền thông và các TCXH tham gia vào quy trình chính sách.
4. Chỉ ra việc tạo dư luận đa chiều của nhóm báo chí – truyền thông và các TCXH đã tác động lên hành vi của nhà làm chính sách chứ chưa thực sự có những tác động đến kết quả cuối cùng của quá trình xây dựng, ban hành chính sách.
5. Xác định những yếu tố ảnh hưởng đến sự tham gia của nhóm báo chí – truyền thông và các TCXH như: khuôn khổ pháp lý, nhận thức và thái độ, năng lực của hai nhóm.
6. Nêu ra được hạn chế của nhóm báo chí – truyền thông và nhóm các TCXH trong việc liên kết, tạo sức mạnh lan toả các vấn đề chính sách tới công chúng và các nhà làm chính sách.

VI. Kiến nghị

Nghiên cứu đưa ra một số kiến nghị để sự tham gia của báo chí – truyền thông và các TCXH vào quy trình đạt kết quả cao hơn, cụ thể với 04 kiến nghị sau đây:

1. Cần cải thiện môi trường chung đối với báo chí và các tổ chức xã hội
2. Cần nâng cao năng lực của báo chí và TCXH
3. Mở rộng mạng lưới hợp tác
4. Sử dụng truyền thông xã hội trong quy trình chính sách

VII. Tài liệu tham khảo

Danh sách báo cáo nghiên cứu, bài viết tạp chí nghiên cứu; sách; tài liệu hội thảo và bài trên các báo về chủ đề liên quan.